

Kommunal planstrategi for Grimstad kommune 2021-2023

**Forslag til vedtaksbehandling,
august 2021**

1	<i>Innledning</i>	3
2	<i>Utfordringer og utviklingstrekk</i>	3
2.1	Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer	3
2.2	Satsingsområder i kommuneplanens samfunnsdel	5
2.3	Utfordringsbilde fra kommunal planstrategi 2016-2019	6
2.4	Innspill på nye satsingsområder	7
2.5	Utviklingstrekk	7
2.5.1	Befolkningsvekst og alderssammensetning	7
2.5.2	Befolkningsframskriving	9
2.5.3	Aldersbæreevne	10
2.5.4	Husholdninger	10
2.5.5	Innvandring	11
2.5.6	Sysselsatte og pendingsstrømmer	12
3	<i>Nasjonale, regionale og lokale føringer</i>	13
3.1	Regjeringens føringer	13
3.2	Agder fylkeskommunes føringer	13
3.3	Tidligere politiske vedtak i Grimstad kommune	14
4	<i>Prioriterte planoppgaver</i>	15
4.1	Nytt plansystem	15
4.1.1	Mål for nytt plansystem	15
4.1.2	Hovedgrep	16
4.1.3	Sammenhengene og arbeidsdelingen	16
4.1.4	Fireårshjul og ettårshjul for kommunens planarbeid	18
4.2	Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel	20
4.3	Andre prioriterte planoppgaver	20
4.3.1	Oppfølging fra budsjettvedtak	20
4.3.2	Videreføring av andre planoppgaver	21
5	<i>Dagens planverk</i>	22

1 Innledning

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi.

Planstrategien

- bør drøfte kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling
- bør vurdere kommunens planbehov i valgperioden
- skal ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer

Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen.

Det vises til plan- og bygningsloven [§ 10-1 Kommunal planstrategi](#).

Planstrategien skal styrke den politiske styringen med hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden og vedtas senest ett år etter at det nye kommunestyret er konstituert. Planstrategien er et egnet verktøy for å vurdere kommunens plansystem, planressurser og samlede planbehov i kommunestyreperioden knyttet til kommunedelplaner, tema- og sektor(fag)planer. Kommunen skal samarbeide og samordne sine planbehov med omkringliggende kommuner og regionale myndigheter med tanke på deltakelse i regional planlegging og behov for planer på tvers av kommunegrenser.

Den kommunale planstrategien er ikke en plan og er således ikke en arena for å vedta mål og strategier. Med utgangspunkt i utviklingstrekk og kommunens utfordringer skal planstrategien klargjøre og danne et grunnlag for hvilke planbehov kommunen har i kommunestyreperioden 2019-2023. Planstrategien er retningsgivende for kommunens planlegging og har ingen direkte rettsvirkning for kommunens innbyggere. Planstrategien kan revideres underveis i valgperioden.

2 Utfordringer og utviklingstrekk

2.1 Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer

Folkehelseloven med forskrifter, stiller krav til kommunene om å ha oversikt over befolkningens helse og faktorer som påvirker denne. Dokumentet skal danne grunnlaget for arbeidet med planstrategien og det videre planarbeidet. Oversikten skal danne grunnlag for politiske prioriteringer og et langsiktig og målrettet folkehelsearbeid.

I mars 2020 ble det lagt frem en oversikt over kommunens helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunestyret (sak 20/42) og øvrige politiske utvalg.

Oversikten viser at det er mye som er positivt i Grimstad. Kommunen har en positiv befolkningsutvikling og det har vært en økning i antall arbeidsplasser. Befolkningen opplever i stor grad trygghet i lokalmiljøet og er fornøyd med kultur- og idrettstilbudet i kommunen. De fleste ungdommene er fornøyd med venner og foreldre, verken røyker, eller drikker, trener og rapporterer god helse. De fleste innbyggere i Grimstad lever gode liv.

Det er imidlertid flere sider ved Grimstadsamfunnet som gir grunn til bekymring. Oversikten peker på spesielt 5 store utfordringer:

1. Psykisk helse barn og unge

Det er et forhold som i særlig grad skiller Grimstad fra gjennomsnittskommunen, den høye, og økende, forekomsten av psykisk uhelse i befolkningen, og da særlig blant de yngste.

Ungdataundersøkelsen viser en negativ tendens hos ungdomsskoleelevene våre. Ungdommene har mindre framtidstro, lavere forventning om å ta høyere utdanning, opplever mer mobbing og rapporterer stor økning i psykiske plager og ensomhet. Noe av dette kan forklares med en landsdekkende trend og det er usikkert om endringene skyldes reelt mer psykisk uhelse, eller mer oppmerksomhet rundt psykisk helse og lavere terskel for rapportering. Likevel er endringene i Grimstad, større enn det vi ser i resten av landet, og kommunen går fra å score bedre på parametere innen mobbing og psykisk helse enn resten av landet, til å score dårligere.

De regelmessig gjentatte trivselsundersøkelsene i skolene bekrefter dette inntrykket. Riktignok har det store flertallet barn og unge en god hverdag, de trives og fungerer godt både på skolen, i fritiden og i familien. Men det er en bekymringsfullt stor gruppe som strever, og de synes å streve stadig mer.

Psykisk helse er også hovedutfordringen hos de litt eldre unge i Grimstad. Kommunen har langt flere brukere i primærhelsetjenesten mellom 15 og 29 år, og antallet øker. Kommunen har en større andel av befolkningen mellom 18 og 44 år som mottar varig uføretrygd enn landet som helhet, og andelen er også her økende.

Vi står derfor i en situasjon der det er en stor, og økende, minoritet som strever med sin psykiske helse, og som følge av det i mindre grad mestrer gjennomføring av utdanningsløpet og inngangen i arbeidslivet. Altfor mange unge i Grimstad opplever å bli stående utenfor det ordinære daglig- og arbeidslivet.

2. Ulikhetene øker

Det er flere tendenser som peker i retning av større ulikheter i Norge og også i Grimstad. Grimstad har hatt en markant økning av antall barn i lavinntektsfamilier. Det å vokse opp i familier som har dårlig økonomi, gir økt risiko for å falle utenfor både i fritid og i skole. Frafall i videregående skole fortsetter å synke. Elever i videregående skole som vokser opp med foreldre som har grunnskole som høyeste utdanning, har imidlertid en mangedoblet sannsynlighet for å falle ut av skolen. Frafall i denne gruppa minker også i mindre grad enn for gruppene med foreldre som har høyere utdanning.

De sosiale ulikhetene i helse gir utslag i en forskjell i forventet levealder på 5,7 år i Grimstad. Fylkeshelseundersøkelsen bekrefter at utdanningslengde er avgjørende for de aller fleste parametere som virker inn på helse. Høy utdanning henger bla sammen med sunnere levevaner, mindre overvekt, bedre trivsel og opplevelse av trygghet i lokalmiljøet, opplevelse av god helse og mindre rapportering av psykiske helseplager.

3. Ulikheter mellom aldersgruppene

Fylkeshelseundersøkelsen gir et tydelig bilde av at de eldre voksne er mer fornøyd med tilværelsen enn de yngre. De trives bedre, opplever større trygghet i lokalmiljøet, er mer fornøyd med kulturtilbudet og opplever større tilgjengelighet til friområder. De eldste voksne rapporterer også mindre ensomhet og mindre psykiske vansker. Blant ungdom og unge voksne er det langt flere som trives dårligere i lokalmiljøet og opplever begrenset tilgjengelighet til ulike tilbud. Vi vet ikke om utfordringene de yngre voksne rapporterer, vil «gå over» når de selv blir i gruppene eldre voksne og om utfordringene skyldes at det er krevende å være ung og at man tenker mindre på konsekvenser av levevaner, eller om dette er et tegn på at generasjonene framover vil fortsette å rapportere de samme utfordringene og dra med seg disse levevanene videre i livet.

4. Endring i demografi og utfordringer framover

Befolkningen i Grimstad øker og prognosene tyder på fortsatt vekst. Men Grimstad møter den samme demografiendringen som hele den vestlige verden; andelen eldre øker og andelen i arbeidsfør alder reduseres tilsvarende. Dette gir en rekke utfordringer for samfunnet. Det blir færre i arbeidsfør alder og sykdomsbyrden som følge av økt alder vil øke.

5. Overvekt og levevaner

Mye positivt har skjedd innenfor levevanefeltet i Norge og i Grimstad. Spesielt er nedgangen i røyking positiv for helsa. Fysisk inaktivitet, stillesitting og et kosthold med for høyt energiinntak er en utfordring for folkehelsa. Det er bekymringsfullt at vi de siste årene har sett en markant økning i overvekt og fedme hos 3.klasse elevene i kommunen. Økningen har kommet siden 2016 og tendensen har vært at andel overvektige har økt for hvert kull de siste årene. Det er sannsynlig at dette betyr at vekta øker hos barn i Grimstad, men utviklingen må følges over tid for å fastslå sikkert at det ikke dreier seg om tilfeldige variasjoner i de siste årskullene.

Vektøkning er også tydelig hos 17 åringer på sesjon. Andel overvektige ved sesjon har økt jevnt i Grimstad siden 2011 og ligger nå rett over landsgjennomsnittet. I Fylkeshelseundersøkelse rapporterer rundt 18 % av voksne å være overvektige i Grimstad. Kriteriet for overvekt i undersøkelsen var BMI over 30, noe som nasjonalt klassifiseres som fedme. Dette er omtrent på snittet i Agder, men andelen varierer med utdanning og alder.

Fylkeshelseundersøkelsen viser at de yngste voksne ha en mindre hensiktsmessig helse relatert atferd enn de eldre. Funnene går igjen hos ungdom i Ungdataundersøkelsen. Man spiser sunnere jo eldre man blir.

2.2 Satsingsområder i kommuneplanens samfunnsdel

Gjeldende samfunnsdel av kommuneplanen ble vedtatt i 2015. I den er det blant annet definert kommunens fem satsingsområder. De fem satsingsområdene er:

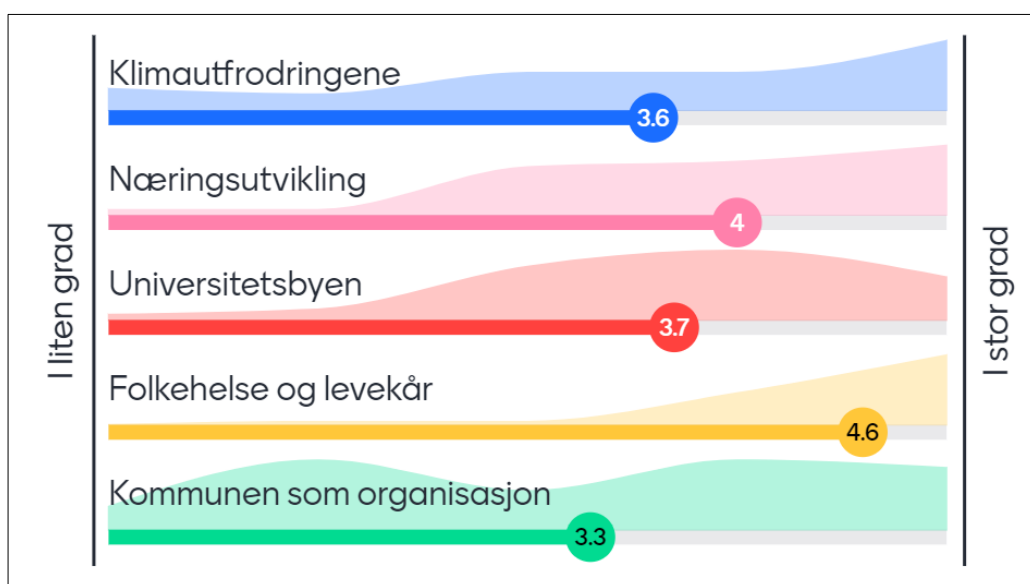
- Klimautfordringene
- Næringsutvikling
- Universitetsbyen
- Folkehelse og levekår
- Kommunen som organisasjon

Hvert satsingsområde har igjen definerte hovedmål og delmål. Samfunnsdelens satsingsområder har vært kommunens viktigste rettesnor for å løse de utfordringene kommunen sto overfor i 2015.

I forbindelse med utarbeidelse av kommunal planstrategi har det vært gjennomført en kartlegging og undersøkelse både i kommuneplanutvalget og i kommunens lederforum (enhetsledere, kommunalsjefer og øvrige ledere). Der har det blant annet vært gjort undersøkelser på «*i hvor stor grad anses samfunnsdelens satsingsområder som fortsatt relevante for inneværende valgperiode*». Resultatene fra undersøkelsen fra henholdsvis kommuneplanutvalget og lederforum er gjengitt under:

Undersøkelse kommuneplanutvalget.

Undersøkelse lederforum.

Svarene fra undersøkelsen viser at kommuneplanutvalget og lederforumet er relativt samstemte på hvor relevante satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel fortsatt er. Folkehelse og levekår er pekt som det fortsatt mest relevante, mens kommunen som organisasjon er pekt på som det minst relevante av satsingsområdene.

2.3 Utfordringsbilde fra kommunal planstrategi 2016-2019

Tilsvarende som ved satsingsområdene fra kommuneplanens samfunnsdel, har dagens kommuneplanutvalg blitt spurt om «i hvor stor grad de forskjellige temaene fra utfordringsbilde definert i 2016 fortsatt er relevante for inneværende valgperiode». Resultatet fra undersøkelsen er gjengitt under:

Det er en relativt bred enighet i kommuneplanutvalget om at arbeidsplasser/næringsliv og levekår og folkehelse er utfordringer som fortsatt er relevante i inneværende valgperiode.

2.4 Innspill på nye satsingsområder

Kommuneplanutvalget og lederforumet har også blitt utfordret til å komme med innspill til hvilke satsingsområder som vil være de viktigste i inneværende perioden for å svare på de utfordringene kommunen står overfor. Det har kommet inn mange innspill, men med en viss hovedvekt på kompetanse/teknologiutvikling, by- og næringsutvikling, folkehelse og klima og miljø. Arbeidet med å definere/fastsette nye hovedsatsingsområder for kommunen hører hjemme i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Se for øvrig vedlagte resultater fra arbeidsmøtene og undersøkelsene som er gjennomført med kommuneplanutvalget og lederforumet.

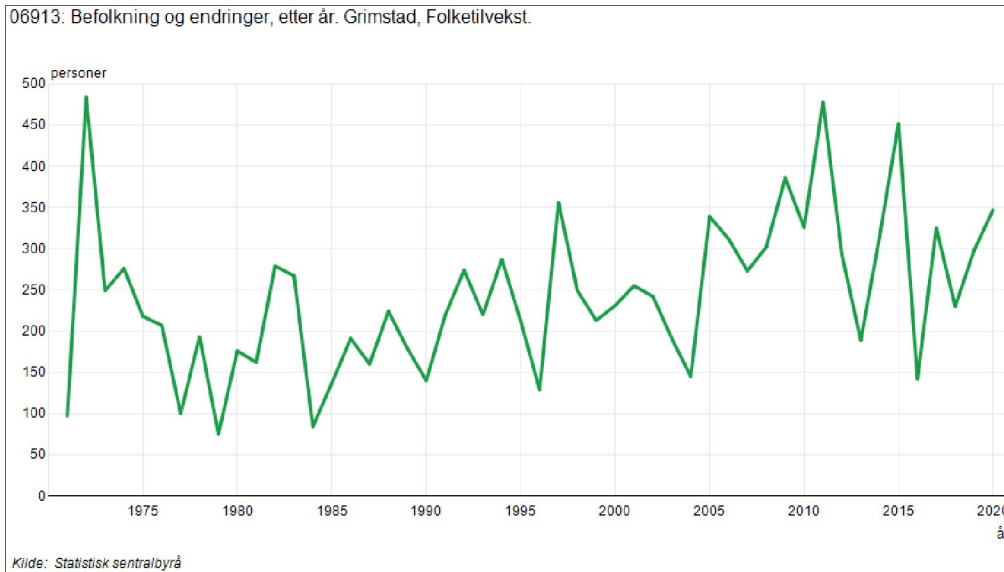
2.5 Utviklingstrekk

I dette avsnittet er det en samling av noen sentrale utviklingstrekk for Grimstad kommune innenfor feltene befolkningsutvikling-/framskrivning, demografi og alderssammensetning, næringsutvikling, m.m.

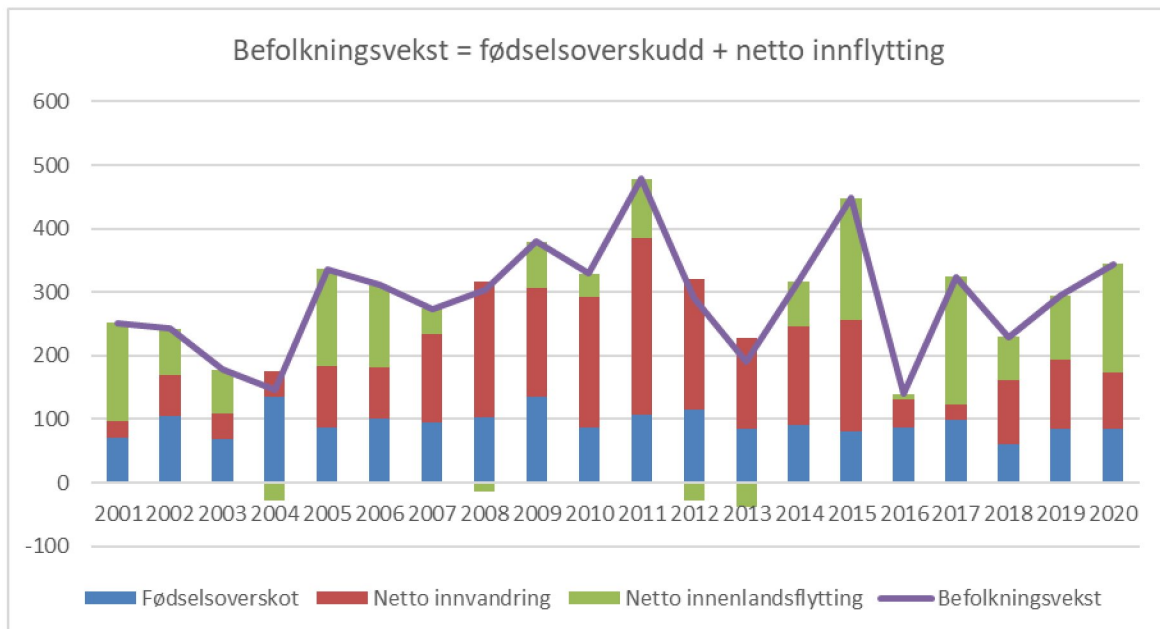
2.5.1 Befolkningsvekst og alderssammensetning

Figuren under viser befolkningsveksten i Grimstad kommune i perioden 1971-2019. I 1971 ble de tidligere kommunene Landvik og Fjære slått sammen med Grimstad. Siden den gang har Grimstad aldri hatt noen år med tilbakegang eller stagnasjon i innbyggertallet.

Innbyggertallet i Grimstad økte med 347 i 2020 – noe høyere enn gjennomsnittlig vekst siste ti år (305).

Grafen under viser hva som er grunnlaget for befolkningsveksten siste 20 år. I den perioden har Grimstads befolkning økt med totalt 5807 personer. 42 % av befolkningsveksten i den perioden har kommet fra innvandring. 32 % har vært som følge av fødselsoverskudd, mens 26 % har vært som følge av netto innenlands flytting.

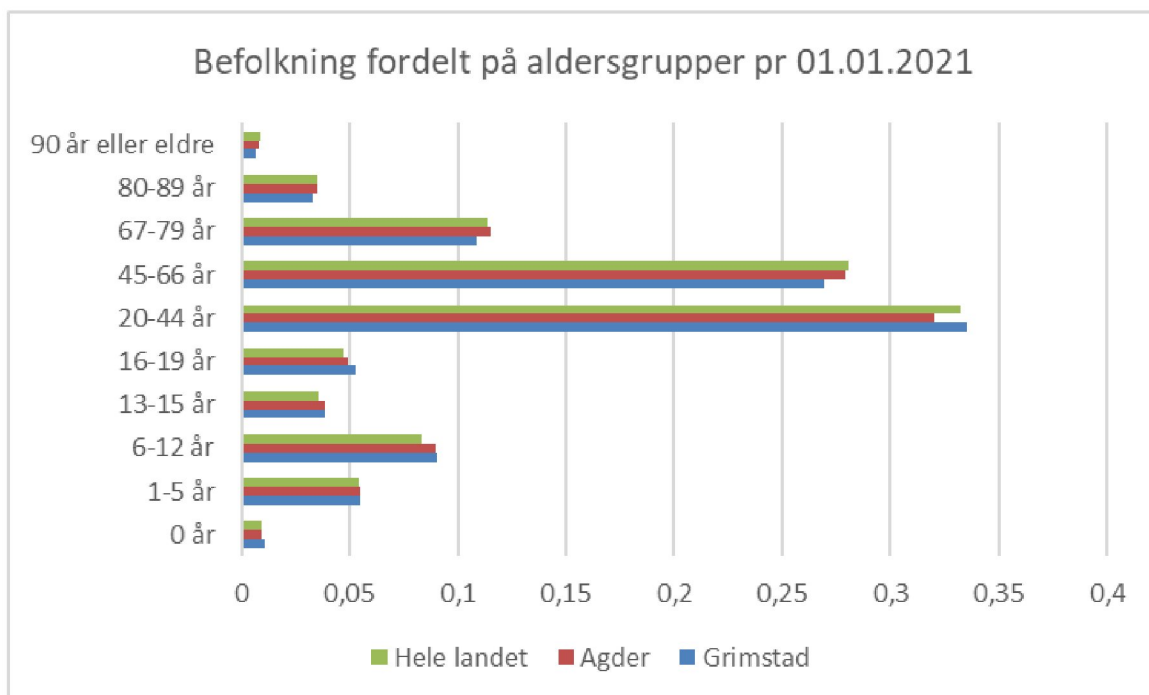

Kilde: SSB

Ser vi på befolknings sammensetningen fordelt på aldersgrupper har Grimstad kommune fortsatt en yngre befolkning enn hva som er gjennomsnittet både for Norge og Agder. Men Grimstad befolkning, som landet for øvrig, blir stadig eldre. Spesielt de siste 8-10 år er denne trenden kommet. Fra 2012 og

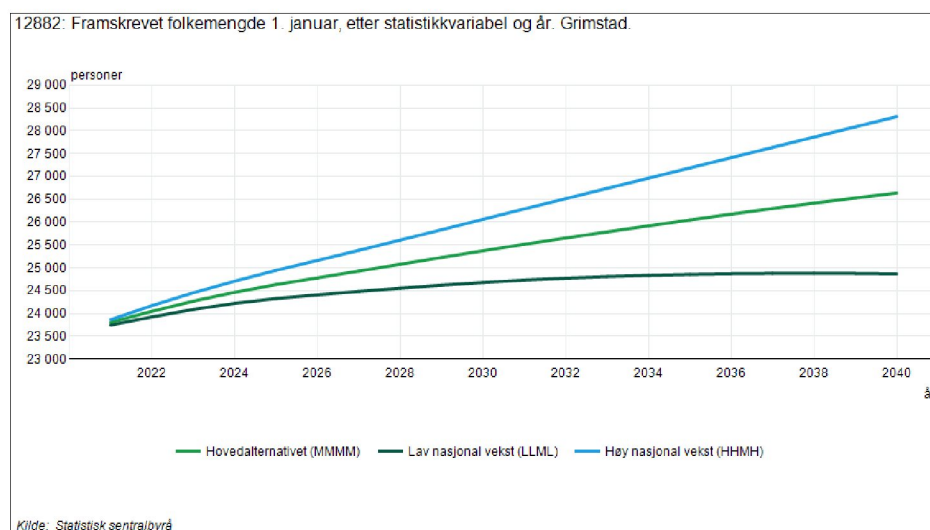
frem til i dag har 40 % av veksten i Grimstads befolkning kommet i aldersgruppen 65 år eller eldre. Samtidig har veksten vært kun på 1 % i aldersgruppen 0-19 år. Grafen under viser alderssammensetningen i Grimstad kommune sammenliknet med både Agder og Norge:

Kilde: SSB

2.5.2 Befolkningsframskriving

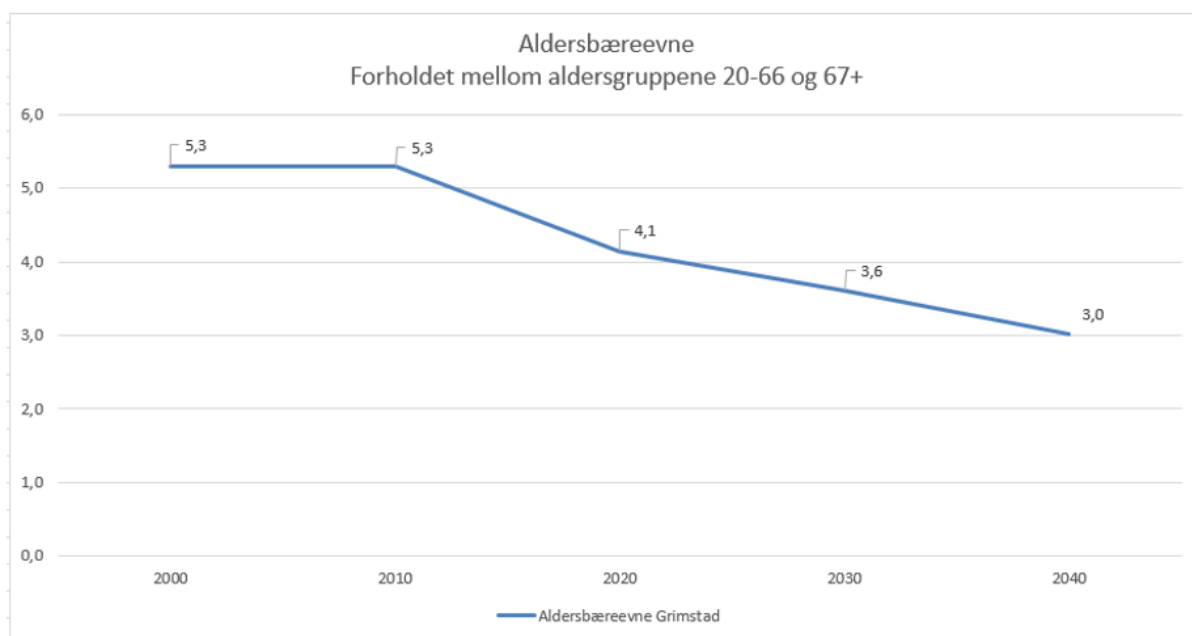
Befolkningsframskrivingen for Grimstad kommune viser at befolkningsveksten fortsetter. Som nevnt over blir det en stadig aldrende befolkning og en stor del av veksten vil komme her. Statistisk sentralbyrå sitt hovedalternativ/normalalternativ viser at Grimstad kommune frem mot 2040 vil bli tett opp til 27 000 innbyggere. Den forventede befolkningsveksten fra dagens innbyggertall er over 3500 innbyggere. Sammenliknes forventet befolkningsvekst i Grimstad med øvrige Østre Agder kommuner, er forventet befolkningsvekst i Grimstad stor – både i antall innbyggere og andel vekst. Grafen under viser befolkningsframskrivingen i Grimstad 3 forskjellige alternativer. Statistisk sentralbyrå sitt hovedalternativ/normalalternativ i grønt:

Brytes den forventede befolkningsveksten frem mot 2040 ned i aldersgrupper viser det seg at det blir vekst i alle aldersgrupper. Imidlertid hvis en ser på fremtidig befolknings sammensetning (andel innbyggere etter aldersgrupper), vil de yngre aldersgruppene reduseres i forhold til befolkningen totalt sett mens aldersgruppene 67-79 og 80+ vil økes i forhold til befolkningen totalt sett. Dette synliggjør at også Grimstad kommune får en stadig aldrende befolkning.

2.5.3 Aldersbæreevne

Aldersbæreevnen viser forholdet mellom den yrkesaktive befolkningen (20-66 år) og den eldre delen av befolkningen (67+). Aldersbæreevnen er en god indikator på framtidens økonomiske bæreevne og for velferdstilbud og helse- og omsorgstjenester. Aldersbæreevnen i Grimstad har sunket fra nivået det lå på i 2010 (5,3). I dag er aldersbæreevnen 4,1, og det er ventet at den faller ytterligere frem mot 2040. Med dagens befolkningsprognoser er det ventet at den fallende trenden vil fortsette. Frem mot 2040 vil aldersbæreevnen i Grimstad falle ned til 3,0. Dette er likevel noe høyere enn for Agder. Grafen under viser historisk og forventet utvikling av aldersbæreevnen i Grimstad:

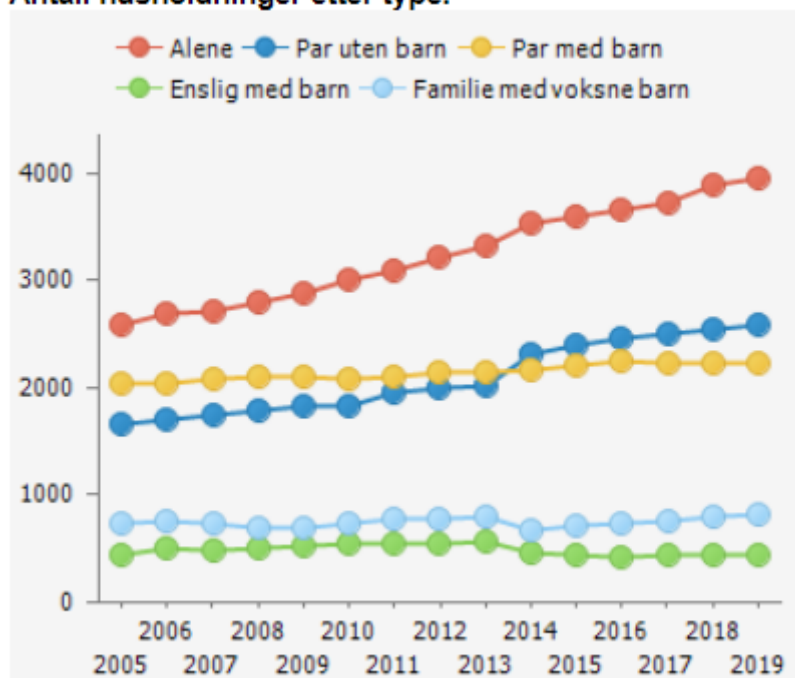

Kilde: SSB

2.5.4 Husholdninger

Ser vi på utviklingen i antall husholdninger er en veldig tydelig trend at det blir stadig flere aleneboende i Grimstad. I snitt siste 15 år har denne gruppen økt med ca. 100 personer/husholdninger pr år. Det vil si at over 1/3 av befolkningsveksten i Grimstad kommer i husstander med kun 1 person. Gruppen «par uten barn» er også en type husholdning som vokser. Utviklingen i type husholdning i perioden 2005-2019 fremkommer av grafen under:

Antall husholdninger etter type.

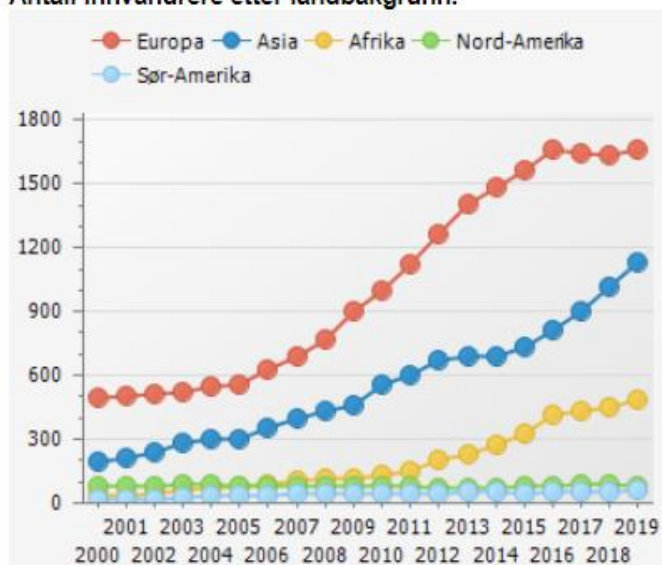

Kilde: SSB

2.5.5 Innvandring

I perioden 2000-2019 har netto innvandring vært på totalt ca. 2600 personer. I dag utgjør andelen innvandrere i Grimstad kommune ca. 15 % av befolkningen. Siden 2016 har «arbeidsinnvandringen» fra EU-/EØS-land blitt betydelig redusert og det totale antall fra denne gruppen har vært relativt stabil siste 4-5 årene. Grafene under viser utviklingen av antall innvandrere til Grimstad kommune og hvilken verdensdelbakgrunn de kommer fra:

Antall innvandrere etter landbakgrunn.

Kilde: kommuneprofilen.no

2.5.6 Sysselsatte og pendlingsstrømmer

Antall sysselsatte i Grimstad varierer noe fra år til år. Trender over tid, er imidlertid at det blir stadig flere sysselsatte i Grimstad. Det var totalt 9389 sysselsatte i Grimstad i 2020. Tabellen under viser utviklingen i antall sysselsatte med Grimstad som henholdsvis bo og arbeidskommune, samt antall pendlere de siste 10 årene:

Oversikt sysselsatte Grimstad	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sysselsatte personer med Grimstad som bostedskommune	10 436	10 540	10 545	10 691	10 290	10 489	10 682	11 035	11 153	11 200
Sysselsatte som pendler ut av Grimstad	4 591	4 651	4 875	4 896	4 738	4 718	4 826	5 117	5 240	5 241
Sysselsatte med Grimstad som arbeidskommune	8 362	8 486	8 319	8 536	8 280	8 784	8 942	9 200	9 258	9 389
Sysselsatte som pendler inn til Grimstad	2 517	2 597	2 649	2 741	2 728	3 013	3 086	3 282	3 345	3 430
Netto utpendling	2 074	2 054	2 226	2 155	2 010	1 705	1 740	1 835	1 895	1 811
Netto utpendling, andel	19,9 %	19,5 %	21,1 %	20,2 %	19,5 %	16,3 %	16,3 %	16,6 %	17,0 %	16,2 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Som tabellen viser er antall arbeidstakere med bostedsadresse i Grimstad er også økende. Tall fra 2020 viser at det er 11200 personer som står i jobb i Grimstad. Sammenliknet med antall sysselsatte i Grimstad er dette høyere. Det betyr at det er en negativ netto pendlingsstrøm til Grimstad. Det er flere som pendler ut av kommunen enn det som pendler inn i kommunen. Denne negative pendlingsstrømmen har endret seg noe fra år til år. I 2010 var den på 2074, hadde et bunnår i 2013 hvor pendlingsbalansen var nede i 2226, for siden en svak økning til 1811 i 2020.

De største pendlingsstrømmene fra Grimstad fremkommer av tabellen under. Den viser hvilken de 15 største sysselsettingskommunen for arbeidstakere med bostedsadresse i Grimstad. Nesten 53 % av arbeidstakerne jobber i egen kommune – altså Grimstad. Videre jobber ca. 21 % av i Arendal og drøyt 10 % i Kristiansand. Dette er de tre absolutt største sysselsettingskommunene. Pendlingsstrømmene har stort sett vært relativt stabile de siste ti årene, med noen unntak av Kristiansand, Lillesand og norsk sokkel.

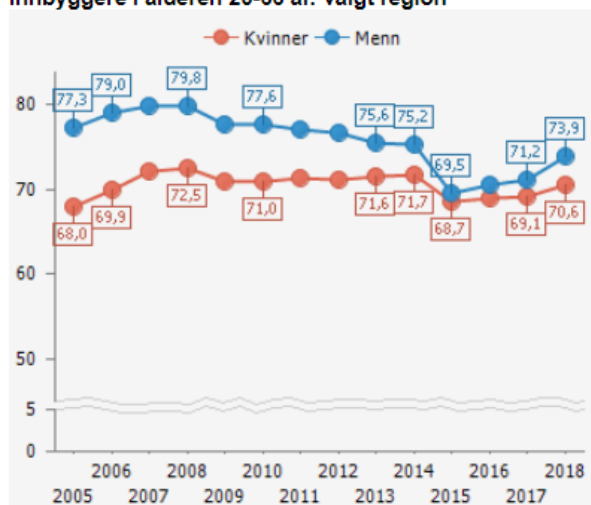
Oversikt arbeidskommune for sysselsatte bosatt i Grimstad kommune										
Arbeidskommune	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Grimstad	5 805	5 845	5 889	5 670	5 795	5 495	5 662	5 740	5 877	5 853
Arendal	2 186	2 156	2 162	2 307	2 270	2 267	2 217	2 222	2 316	2 306
Kristiansand	752	864	888	941	1 008	932	941	1 013	1 113	1 159
Lillesand	380	397	396	397	422	421	440	471	488	487
Oslo kommune	277	290	313	300	282	272	258	259	273	282
Froland	75	82	67	75	84	88	82	107	112	131
Birkenes	38	49	39	50	46	45	50	63	79	83
Stavanger	56	55	53	39	48	34	39	38	63	78
Bergen	48	58	54	64	50	53	56	50	59	65
Sola	22	27	44	40	37	18	17	23	42	52
Sandnes	21	37	27	31	28	34	32	31	42	44
Bærum	32	31	34	32	34	31	33	30	37	39
Tvedestrand	31	34	33	37	30	32	33	24	23	32
Mandal	13	10	15	18	17	21	17	13	13	27
Sokkelen sør for 62° N	138	121	132	154	150	117	93	97	46	25

Kilde: SSB

Andelen sysselsatte i aldersgruppen 20-66 år er 72,3 % i Grimstad. Andelen sysselsatte er noe høyere for menn enn for kvinner. Utviklingen har de siste årene vært svak positiv fra 69,1 % i 2015

(totalt sett for kvinner og menn) til dagens nivå. Det tilsynelatende fallet fra 2014 til 2015 skyldes i hovedsak endringer i [føringerne av datagrunnlaget fra Statistisk sentralbyrå](#).

Yrkesdeltakelse for kvinner og menn . Per 100 innbyggere i alderen 20-66 år. Valgt region

Kilde: kommuneprofilen.no

3 Nasjonale, regionale og lokale føringer

Under følger de viktigste føringerne for utarbeidelsen av kommunal planstrategi.

3.1 Regjeringens føringer

For å fremme en bærekraftig utvikling skal regjeringen hvert fjerde år utarbeide [nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#). Dette går frem av plan- og bygningsloven § 6-1. De nasjonale forventningene skal legges til grunn for de nye fylkestingenes og kommunestyrenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier og planer. Nye nasjonale forventninger til regional- og kommunal planlegging 2019-2023 som ble vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019. De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging er delt inn i fire deler:

- Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling
- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet
- Bærekraftig areal- og transportutvikling
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

Regjeringen legger videre vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

3.2 Agder fylkeskommunes føringer

Gjennomføring av Regionplan Agder 2030 er et regionalt samarbeid i Agder. Hovedmålet er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Dette innebærer å:

- bruke hele Agder og sørge for at utviklingen kommer alle deler av Agder til gode
- samarbeide om å nå [FNs bærekraftsmål](#) på regionalt og lokalt nivå
- jobbe kunnskapsbasert og målrettet for å forbedre levekårene gjennom en langsiktig og helhetlig levekårsstrategi
- redusere klimagassutslipp på Agder med minst 45 prosent innen 2030
- utnytte mulighetene som digitalisering gir

Planen har fem hovedsatsingsområder:

- Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter
- Verdiskaping og bærekraft
- Utdanning og kompetanse
- Transport og kommunikasjon
- Kultur

I tillegg har planen tre gjennomgående perspektiver:

- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold
- Klima og miljø

Se hele dokumentet her: [Regionplan Agder 2030](#)

3.3 Tidligere politiske vedtak i Grimstad kommune

I forbindelse med behandling av budsjett 2020 og handlingsprogram 2020-2023 ([kommunestyresak 19/36](#)) ble det gitt følgende føringer på planfaglig arbeid:

- Investeringsbudsjett:
Reguleringsarbeid for gravplasser Landvik nedre kirkegård (2020) og Nye Fevik kirke (2021). Det er satt av midler, 500 000 kr + 1 000 000 kr i henholdsvis 2020 og 2021.
- Tekstforslag 1: Forenkling/effektivisering av planarbeid
Kommunestyret ber Rådmannen om at arbeidet med kommunale planer og strategidokumenter forenkles og reduseres til et nødvendig omfang. Det skal vurderes både i forhold til antall og omfang av plandokumentene. Redusert ambisjonsnivå i planstrategien antas å kunne frigjøre noe planfaglige midler slik at ressursene kan benyttes til planarbeid for eksterne aktører som gir gebyrinntekter. Knyttet opp mot punkt 7.6 i Agenda kaupangrapporten s 101: Omfang av overordnet planarbeid. Aktivitetsnivå på plan, redusere planarbeidet (overordnede planer og temaplaner)
- Tekstforslag 6: Overordnet plan Fevik
Kommunestyret ber Rådmannen om at arbeidet med planstrategi prioriteres slik at plan for langsiktig og forutsigbar utvikling av Fevik lokalsenter (jfr. KS-sak 19/77 den 17.06.2016) kan påbegynnes snarest mulig, og slik at også reguleringsplan for nye Fevik kirke kan utarbeides.
- Tekstforslag 14: Oppfølging klima-, miljø- og energiplan
Kommunestyret ber Rådmannen styrke og konkretisere kommunens Klima, miljø- og energiplan gjennom en sak med årlig rapportering og oppfølging i forhold til klima- og

miljøplanen og andre miljøforpliktelser.

- [Tekstforslag 18: Oppdatere estetisk veileder](#)
Kommunestyret ber Rådmannen fremme en sak for å nedsette et adhoc - utvalg i løpet av våren 2020 for oppdatering av estetisk veileder (vedtatt i 2009), samt retningslinjer for hvordan veilederen skal brukes. Utvalget skal settes sammen av politikere fra Kommunestyret og Teknisk utvalg, personer med kompetanse på byggeskikk og historie i Grimstad, samt administrativ ressurs på plan- og byggesaksområdet.

4 Prioriterte planoppgaver

4.1 Nytt plansystem

I budsjettbehandling for budsjett 2020 og handlingsprogram 2020-2023 ble det gjennom et tekstforslag vedtatt at «kommunale planer og strategidokumenter forenkles og reduseres til et nødvendig omfang. Det skal vurderes både i forhold til antall og omfang av plandokumentene». Rådmannen deler dette synet. Det foreslår derfor å innføre et nytt plansystem i Grimstad kommune hvor hierarkiet i plansystemet kommer tydeligere frem. Nye Stavanger kommune har i forbindelse med deres kommunesammenslåing gjort samme øvelse, og rådmannen foreslår at samme plansystem skal være utgangspunkt for Grimstad sitt nye plansystem. Under følger en illustrasjon over Stavanger kommunes nye plansystem og om hvordan de planene henger sammen og forholder seg til hverandre.

Kilde: Stavanger kommune

4.1.1 Mål for nytt plansystem

Kommunens planer er viktige styringsverktøy. Vi ønsker å rydde opp i planene våre og lage et nytt plansystem. Plansystemet skal ivareta den nye kommunelovens krav om styrket sammenheng mellom kommuneplanen og handlingsdel og økonomiplan.

Vi ønsker å bli flinkere til å utvikle og gjennomføre gode løsninger sammen med innbyggere, næringsliv, akademia mv. For å få til det må planene legge større vekt på strategiske planer, og mindre vekt på detaljerte mål og tiltak. Slik blir det økt, men målrettet handlingsrom.

Plansystemet skal:

- Gi et godt grunnlag for politisk styring og administrativ oppfølging
- Være tilgjengelig og lett å få oversikt over
- Stimulere til tverrfaglig oppgaveløsning i samarbeid med befolkning, næringsliv og organisasjoner

- Gi tydelig rollefordeling mellom planer som vedtas politisk og administrativt
- Legge til rette for åpenhet og målrettet samarbeid/medvirkning i planprosessene

4.1.2 Hovedgrep

Som hovedregel skal **kommuneplanens samfunnsdel** vedtas tidlig i kommunestyreperioden slik at den kan fungere som politikernes styringsdokument i resten av perioden. For å få til det utarbeides samfunnsdelen og arealdelen i to separate prosesser. Dette oppnås ikke fullt ut i inneværende periode, men skal være en hovedregel for fremtiden.

Handlingsdelen får en styrket rolle som kommuneplanens handlingsdel. Det skal fremgå tydelig i handlingsdelen hva kommunen skal gjøre for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Kommunal planstrategi avgrenses til å kun avklare behov for revisjon av kommuneplanen (ikke vurdering av planbehov for øvrig). Denne valgperiodens planprogram blir en overgangsordning hvor nytt plansystem, dersom det vedtas, gradvis innføres. Det betyr at i tillegg til at en foreslår revisjon av kommuneplanens samfunnsdel, så følger en også opp med enkelte andre planoppgaver som er forankret i tidligere vedtak.

Et tydelig planhierarki skal vise sammenhengen mellom de ulike planene, og ha klart definerte plantyper. For fremtiden foreslås det å kun ha tre type planer, foruten kommuneplanen og arealplaner:

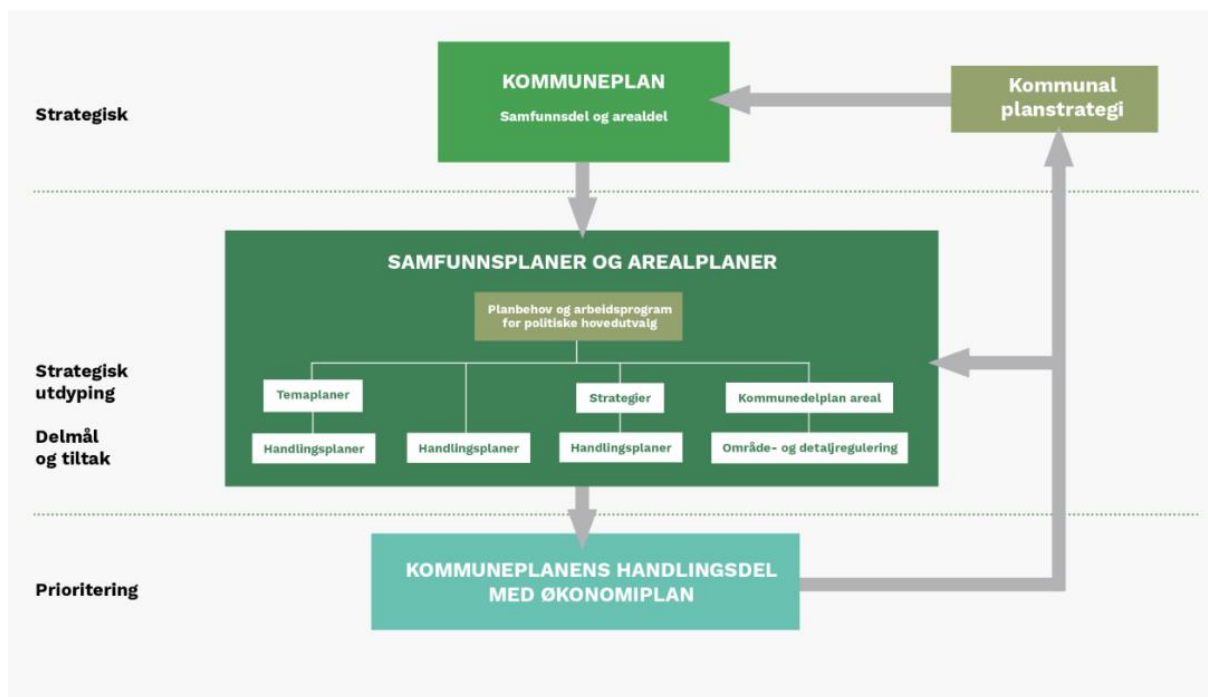
- Strategi
- Temaplan
- Handlingsplan

Planene skal følge opp og vise hvordan de skal bidra til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel.

De **politiske utvalgene** prioriterer innsats og planbehov innenfor sine ansvarsområder, ut fra målene i samfunnsdelen. Samlet vedtak i kommunestyret.

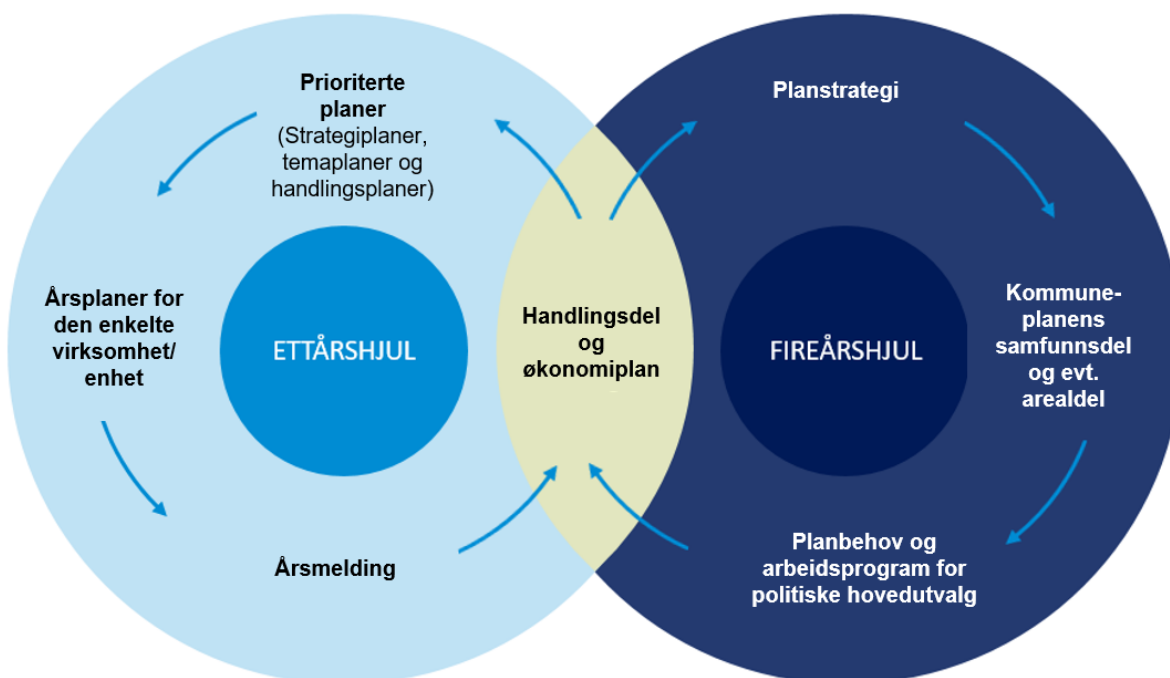
4.1.3 Sammenhengene og arbeidsdelingen

Kilde: Stavanger kommune

4.1.4 Fireårshjul og ettårshjul for kommunens planarbeid

Beskrivelse av de forskjellige fasene:

Planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel:

Vedtak av planstrategien må tidlig valgperioden, kanskje allerede i første kvartal, slik at den ikke hindrer et tidlig vedtak av kommuneplanens samfunnsdel. Planstrategiens viktigste oppgave blir å ta stilling til om hele eller deler av kommuneplanen skal revideres. For å ta stilling til det må det utarbeides en oversikt over de viktigste utfordringene og utviklingstrekkene i kommunen (må være klart til valget). Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel gir mulighet for å lansere ny politikk eller mål. Dersom arealdelen også skal revideres gjennomføres dette som en egen prosess slik at den kan bygge på føringer fra samfunnsdelen eller arbeidet med denne. For fremtiden vil vurderinger og prioritering av øvrige planoppgaver ikke gjøres som del av planstrategien (slik det har vært gjort frem til nå), men i egen prosess etter at målene i samfunnsdelen er vedtatt. Planbehovet vil med dette enklere kunne bygge på føringer og bidra til måloppnåelse i en ny samfunnsdel.

Handlingsdelen/økonomiplan og årsbudsjett:

Handlingsdelen/økonomiplanen og årsbudsjettet skal blant annet:

- vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp
- vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger
- vise hvilke målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på.
- vise utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

I henhold til ny kommunelov skal sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel og handlingsdelen og økonomiplanen styrkes. Samtidig åpnes det opp for at handlings- og

Økonomiplanen kan utgjøre handlingsdelen av kommuneplanens samfunnsdel. I Grimstad kommune skal handlingsdelen/økonomiplanen utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd. Det betyr at:

- Koblingen til satsingsområder og mål i kommuneplanens samfunnsdel må framgå i en innledende overbyggende del av økonomiplanen
- Det må være synlig kobling mellom satsingsområder og mål i kommuneplanens samfunnsdel og økonomiske hovedprioriteringer i handlingsdelen/økonomiplanen
- Tjenesteområdene og de kommunale foretakene må i handlingsdelen/økonomiplanen gjøre en selvstendig vurdering av hvilke mål og satsingsområder i kommuneplanens samfunnsdel som angår egen virksomhet, og hvilke konsekvenser det får for
  - Videreføring av pågående aktiviteter og prioriteringer?
  - Nye prioriteringer, retningsendringer eller endringer i samarbeidsformer?
  - Behov for nye eller endrede strategier/temaplaner?
- Synlig sektorvis oppfølging av satsingsområder og mål i kommuneplanens samfunnsdel i handlingsdelen/økonomiplanen
- I tillegg til økonomiske prioriteringer må handlingsdelen redegjøre for hvordan organisasjonen skal arbeide for å følge opp samfunnsdelen.

Kobling mellom samfunnsdelen og øvrige planer (prioriterte planer):

For at samfunnsdelen skal bli et slagkraftig styringsverktøy er det viktig at de folkevalgte tar en aktiv rolle i oppfølgingen og gjennomføringen. Målene og satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel skal være styrende for hvilke øvrige planer man velger å utarbeide. De politiske hovedutvalgene bør, på samme måte som tjenesteområdene, gjøre en vurdering av hvilke mål og strategier de vil prioritere innenfor sine virkeområder (prioriterte planer). Kanskje er det også andre sentrale strategier eller lover som bør følges opp, som ikke er godt nok dekket i samfunnsdelen. Det er viktig at en spisset samfunnsdel ikke vannes ut. Så snart samfunnsdelen er vedtatt, bør derfor de politiske hovedutvalgene utarbeide planbehov og arbeidsprogram for sine virkeområder, for valgperioden. Dette kan være både samfunnsplaner/temaplaner og arealplaner. Helt konkret legger rådmannen frem en kortfattet sak for hvert politiske hovedutvalg, som inneholder:

- utfordringer og utviklingstrekk for det aktuelle utvalgets virkeområder
- Prioriterte mål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel (og evt andre sentrale strategier/lover): Hva skal prioriteres denne kommunestyreperioden?
- Vurdering av planbehov: Vil vi videreføre eller endre eksisterende, eller lage nye planer?
- Evt. prioriteringer/tiltak som kan følges direkte opp i handlingsdelen

Utvalgene kommer med sin prioritering. Samlet sak legges så frem for kommunestyret for en helhetlig vurdering. Dersom det oppstår behov for å gjøre endringer underveis i kommunestyreperioden kan dette gjøres ved behandling av handlingsdelen.

Årsplan og årsmelding:

Hver virksomhet/enhet utarbeider årsplaner hvor de tar stilling til hvordan de deres virksomhet/enhet skal innrette driften for å nå målene fra de prioriterte planene og samfunnsdelen. Rapportering skjer i årsrapporten.

Struktur og plantyper for planer innenfor samfunnstema og tjenesteområder:

Grimstad kommune har i dag mange planer, plantyper og titler/benevnninger. Dette gjør plansystemet vårt uklart og det er til dels lite og dårlig sammenheng mellom overordnede planer og øvrige

planer/strategier. For at planene skal være effektive styringsverktøy må det fremgå hvordan de ulike planene henger sammen (planhierarki). Planer «arver» mål fra planer høyere opp i hierarkiet. Planene skal følge opp og synliggjøre hvordan de bidrar til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel. Det må være tydelig hva slags funksjon de ulike planene har. Skal de gi strategisk retning eller konkrete tiltak for gjennomføring? De ulike plantypene må brukes bevisst og konsekvent. Plandokumentene bør være korte slik at de lett kan revideres dersom det kommer nye føringer i kommuneplanens samfunnsdel. I det nye plansystemet er det foreslått at kommunen skal ha tre plantyper: Strategier, temaplaner, handlingsplaner (i tillegg til kommuneplanen og arealplaner):

- **Strategiplan** er definert hva som skal gjøres for å nå mål, ikke hvordan (tiltak). En strategi vil ofte være mer overordnet enn de andre plantypene fordi det ikke utvikles tiltak.
- **Temaplan** er det mest omfattende planverktøyet og utvikler både mål og tiltak, og kan ha satsingsområder og strategier.
- **Handlingsplan** er en plan med bare tiltak. Denne følger opp vedtatt strategi, temaplan eller andre politiske vedtak.

Det betyr at det for fremtiden ikke skal utarbeides planer med tittel som «Rapport om ...», «Helhetlig plan for...», «Retningslinje for...», osv. Rådmannen anbefaler videre at bruken av plantypen kommunedelplaner (jf. plan- og bygningslovens § 11.1) for fremtiden skal være forbehold arealplaner. Vårt eksisterende planhierarki må gradvis fases over til det nye plansystemet. Det er ikke realistisk at vi kommer i mål med dette i inneværende valgperiode.

4.2 Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel ble sist vedtatt i 2015. Siden den gang har det kommet flere nye nasjonale og regionale føringer. De viktigste er FNs bærekraftsmål har trådt i kraft, Regionplan Agder 2030 er vedtatt, regjeringens forventninger til regional- og kommunal planlegging er oppdatert. Det har også som nevnt i avsnitt 3.2 vært gjennomført prosesser og undersøkelser med kommuneplanutvalget og lederforum som blant annet viser at det er behov for vurdere å endre satsingsområder. Gjennom planstrategien foreslås det også omfattende endring av kommunens plansystem. I det nye plansystemet som foreslås er kommuneplanens samfunnsdel kommunen viktigste plan og som definerer de politiske føringer og mål for perioden. I forhold til det foreslås, er vi i denne perioden på allerede på etterskudd i forhold til hva som er ønskelig. Rådmannen mener likevel at dette planarbeidet skal gis det høyeste prioritet med oppstart i løpet av høsten.

4.3 Andre prioriterte planoppgaver

Det nye plansystemet som foreslås legger i utgangspunktet opp til at det planstrategien ikke skal prioritere øvrige planoppgaver. Dette skal gjøres i det enkelte utvalg/den enkelte sektor etter revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Likevel anbefaler rådmannen at planarbeidet som er forankret i budsjettvedtaket settes i gang, samt at enkelte andre planprosesser videreføres/utføres.

4.3.1 Oppfølging fra budsjettvedtak

Forenkling/effektivisering av planarbeid

I planstrategidokumentet foreslås et nytt plansystem som rådmannen mener svarer på budsjettvedtaket. Det nye plansystemet skal blant annet:

- Gi et godt grunnlag for politisk styring og administrativ oppfølging
- Være tilgjengelig og lett å få oversikt over
- Stimulere til tverrfaglig oppgaveløsning i samarbeid med befolkning, næringsliv og organisasjoner

- Gi tydelig rollefordeling mellom planer som vedtas politisk og administrativt
- Legge til rette for åpenhet og målrettet samarbeid/medvirkning i planprosessene

Konvertering fra eksisterende til nytt plansystem er et stort arbeid som vi ikke vil kunne fullføre i denne perioden. Det er likevel realistisk mål at rammeverket kommer på plass og det starter med revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og sterkere oppfølging til budsjett og handlingsdelen.

Overordnet plan Fevik

Fevik er ett av tre definerte prioriterte lokalsentre i kommunen hvor en ønsker at veksten skal komme. På Fevik er det en delvis utdatert og lite oversiktlig reguleringsplaner. De eldste planene er fra 1954, og det er ellers vært utarbeidet flere «frimerkeplaner» som ikke nødvendigvis gir helhetlig, ønsket og forutsigbar utvikling. Rådmannen støtter derfor budsjettvedtaket om å utarbeide en ny overordnet plan for Fevik og det foreslås å benytte plantypen områderegulering. Dette planarbeidet foreslås starte opp i løpet av første kvartal 2021.

Oppfølging klima-, miljø- og energiplan

[Klima, miljø og energiplanen](#) ble vedtatt høsten 2019. Gjennom budsjettvedtaket er det sagt at det skal være en årlig rapportering og oppfølging i forhold til klima- og miljøplanen og andre miljøforpliktelser. Planen inneholder en egen handlingsdel. Det legges opp til en årlig rapportering hvor det redegjøres for hvordan planprogrammet med dets tiltak er fulgt opp i løpet av året.

Enøk

Oppdatere estetisk veileder

Det er fremmet en egen sak om oppfølging av vedtaket på som omhandler oppdatering av den estetiske veilederen. I saken anbefales det å evaluere bruken av den estetiske veileder i løpet av 2021.

Nye arealplanoppgaver

I forbindelse med behandling for budsjett 2020 og handlingsprogram 2020-2023 ble det bevilget penger til å utføre følgende reguleringsarbeid:

- Reguleringsarbeid for gravplasser Landvik nedre kirkegård (2020)
- Reguleringsplanarbeid for nye Fevik kirke (2021). I forbindelse med oppstart av arbeid med overordnet plan for Fevik (se over), avklares det om planarbeidet for Fevik kirke skal inngå i denne planen, eller gjennomføres som en egen sak parallelt/etter en overordnet plan for Fevik.

4.3.2 Videreføring av andre planoppgaver

For å følge opp prinsippene i det nye plansystemet anbefaler rådmannen at planoppgaver settes på pause inntil ny samfunnsdel er på plass. Dette for å innarbeide nye politiske føringer og strategier inn et oppdatert planverk. Imidlertid er det enkelte planarbeid som likevel anbefales videreført parallelt med arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel:

- Årlig revisjon og oppdatering av smittevernsplanen videreføres, men etableres som en «temaplan» jf. forslag til nytt plansystem (lovpålagt planoppgave)

Videreføring av arealplanoppgaver

- Analyse og utredningsarbeid for ny E18: Trafikkanalysearbeidet for strekningen Øygårdsdalen-Morholt er avsluttet. Konklusjonene fra det arbeidet ble ikke gitt tilslutning til fra Statens vegvesen.

Verdianalysearbeidet for strekningen Grimstad-Arendal, arbeides det med. Målet er å komme i posisjon til å bli prioritert for utbygging.

- Detaljregulering for gang- og sykkelvei Homborsundveien anbefales fullført. Planforslaget har vært på høring. Vedtaksdato i løpet av høsten 2021.
- Detaljregulering for gang- og sykkelvei Kryssen Egra anbefales fullført. Planforslaget har vært på høring. Vedtaksdato i løpet av høsten 2021.
- Detaljregulering for gang og sykkelvei i Frivolldalen er i prosess. Det gjenstår enkelte fagutredninger før et planforslag kan fremmes til behandling før offentlig ettersyn.
- Hensikten med detaljregulering for Ekelunden er å omdisponere arealet til bolig. Prosessen har vært satt på vent som følge planarbeidet med E18, men kan starte opp igjen nå.

5 Dagens planverk

For oversikt over dagens planverk vises det til kommunens nettside med følgende linker:

- Kommuneplanens samfunnsdel (2015-2027 og arealdel (2019-2031):
<https://www.grimstad.kommune.no/politikk-og-organisasjon/kommuneplan-og-styringsdokumenter/kommuneplan/>
- Kommuneplanens handlingsdel (budsjett 2020 og handlingsprogram 2020-2023):
Rådmannens forslag:
<https://www.grimstad.kommune.no/politikk-og-organisasjon/kommuneplan-og-styringsdokumenter/budsjett-regnskap-og-rapportering/budsjett-og-handlingsprogram/>
Vedtaksbehandling:
<https://www.grimstad.kommune.no/politikk-og-organisasjon/politikk/politisk-motekalender-og-saksdokumenter/#se:mote/moteid:547192/utvalgjid:215507>
- Kommunedelplaner:
<https://www.grimstad.kommune.no/politikk-og-organisasjon/kommuneplan-og-styringsdokumenter/kommunedelplaner/>
- Tema- og fagplaner:
<https://www.grimstad.kommune.no/politikk-og-organisasjon/kommuneplan-og-styringsdokumenter/tema-og-fagplaner/>
- Reguleringsplaner (tilgjengelig via kommunens kartportal):
https://karttjenester.ikt-agder.no/mobilgis/?Viewer=grimstad_ekstern&locale=nb